

Lifler...

İplikler...

Kumaşlar...

İnsanlar, çok eski çağlardan beri bazı eşyaların üretiminde liflerden yararlanmışlar. Bitkilerden ya da hayvanlardan elde ettikleri lifleri ipliklere, iplikleri kumaşlarıysa, kumaşları giysilere, örtülere, battaniyelere, perdelere, çarşaflara, halılara ve kilimlere dönüştürmüşler. Haydi gelin, kumaşların dünyasına birlikte adım atalım.

Kumaş üretiminde pamuk, keten, bambu gibi bitkilerin liflerinden elde edilen iplikler kullanılır. Çeşit çeşit kumaş üretilir. Koyun, keçi gibi hayvanların kılları da kumaş üretiminde kullanılan liflerdendir. Bunlara ipekböceği tırtılının ürettiği ipeği de ekleyebiliriz. Bunların dışında bir de yapay olarak üretilen lifler vardır. Bunların üretimi için hammadde olarak çeşitli minerallerden ve petrolden yararlanılır.

Lifler, farklı bitkilerin farklı bölümlerinden elde edilir.

Kumaş üretimi, birbirinden farklı yöntemlerle yapılan ve çeşitli basamakları olan bir süreç. Bu sürecin başlangıç aşamalarından biri eğirme yani liflerin bükülerek iplik haline dönüştürülmesiyle ilgili. Eğirme işlemi bazı el aletlerinden yararlanılarak ya da fabrikalarda büyük makinelerde yapılabilir.

Bu fotoğrafta işlenmemiş hayvansal lifler (solda), bu lifleri eğirmede kullanılan geleneksel bir alet olan iğ (ortada) ve eğirilmiş bir miktar yün (sağda) görüyorsunuz.

Kumaş üretiminde farklı yöntemler kullanılabilir. Böylece dokuma kumaş, örme kumaş ve dokuma ya da örme işlemi yapılmadan üretilen kumaş elde edilebilir. Dokuma kumaşlar özel el tezgâhlarında ya da fabrikalarda büyük makinelerde üretilir. Tezgâhta üretilen dokuma kumaşlarda iki iplik kümesi kullanılır. Bu kümeler birer iplikten oluşabileceği gibi daha çok sayıda iplikten de oluşabilir. Dokuma kumaşlar, iplik kümelerinden biri dikey, diğeri de yatay olarak birbirlerinin altından ve üstünden geçirilerek yapılır. Bu dokumalarda dikey olarak kullanılan iplere çözü, yatay olarak kullanılanlara da atkı denir.

Ülkeden ülkeye hatta bir ülkede yöreden yöreye değişen çeşitlilikte dokuma tezgâhı var. Burada Meksikalı bir kadının üzerinde kemer dokuduğu küçük bir tezgâh görüyorsunuz.

Hiç örgü ören birini gördünüz mü? Örgü, tıgla ya da şişlerle örülür. Örme de aslında bir çeşit kumaş üretim işlemidir. Örgü kumaşlar da dokuma kumaşlar gibi elde ya da fabrikalardaki büyük makinelerde üretilir. Örgü işlemi, tığ, şiş ya da makineler yardımıyla tek bir iplikten oluşturulan ilmeklerin yan yana geçirilmesiyle ve bu ilmeklerin birbirlerinin içinden geçirilmesiyle yapılır.

Burada el örgüsünden yapılmış bir oyuncak görüyorsunuz.

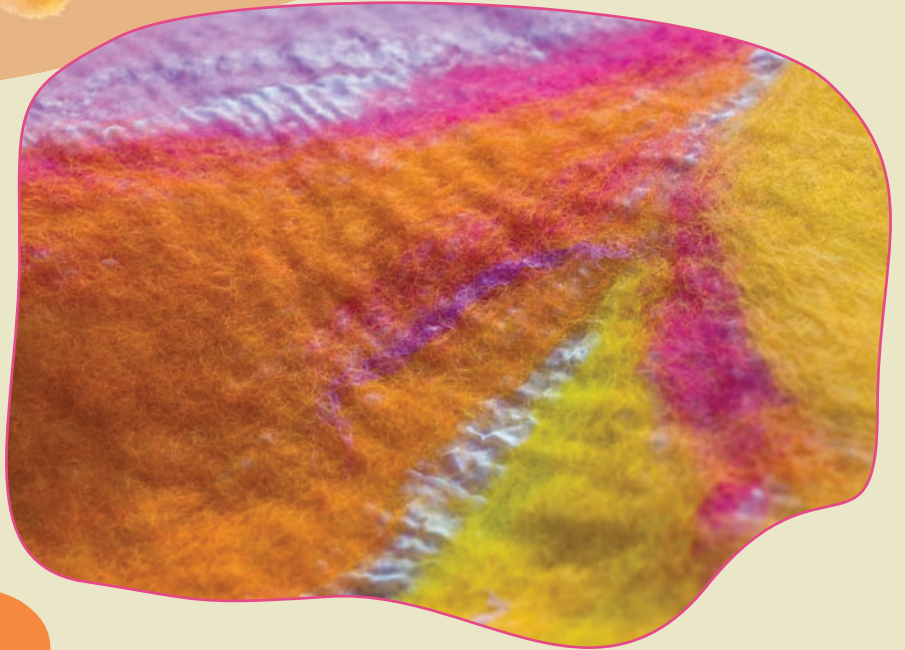

GETTY IMAGES TURKEY

Solda gördüğünüz hayvansal lifler keçeleştirildiğinde alttaki gibi bir keçe ortaya çıkar.

Keçe, dokuma ya da örme işlemi yapılmadan üretilen kumaşlardanır. Keçeleştirme adı verilen yöntemle, iplik haline getirilmemiş haldeki lifler ıslatılır ve sıcak bir ortamda üzerlerine basınç uygulanır. Bu işlemlerin sonucunda tüm lifler bir daha çözülmecek şekilde birbirine dolanır.

Dokumaların üzerine çeşitli desenler de yapılabilir. Bu amaçla nakış, baskı ve boyama gibi yöntemlerden yararlanılabilir.

Zuhal Özer